

PRITARTA

Jurbarko rajono savivaldybės tarybos

2025 m. sausio 30 d. sprendimu Nr. T2-22

JURBARKO RAJONO SAVIVALDYBĖS NARKOTIKŲ KONTROLĖS KOMISIJOS 2024 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

I. ĮVADAS

Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo problema yra kompleksinė ir reikalauja sutelkto bendro visų sektorių darbo, integruoto požiūrio bei nuoseklios ir ilgalaikės politikos, kurią įgyvendinant būtų nuosekliai siekiama ilgalaikių tvarių rezultatų visuomenės sveikatos ir saugumo srityje. Be valstybėje atskirose srityse vykdomų prevencijos, ankstyvosios intervencijos, pagalbos, sveikatos ar socialinių paslaugų bei priežiūros priemonių, siekiama pokyčių sprendžiant sisteminius su psichoaktyviųjų medžiagų vartojimu susijusius klausimus, apimančius ir naujus globalius iššūkius. Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencinės priemonės, skirtos visuomenei, yra esminės siekiant sumažinti vartojimo riziką bei skatinti sveiką gyvenimo būdą. Prevencinėmis priemonėmis galima padėti ir išvengti psichikos ir elgesio sutrikimų bei su tuo susijusių sveikatos bei socialinių problemų tiems, kurie jau pradėjo vartoti psichoaktyvias medžiagas. Prevencijos būdais siekiama skatinti ne tik sveiką ir saugią vaikų ir jaunuolių raidą, bet ir padėti jiems pozityviai bendrauti šeimose, mokyklose, bendraamžių rate, darbo vietose ir visuomenėje. Šios priemonės taip pat apima švietimo programas, kurios padeda vaikams ir jaunimui suprasti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo pasekmes sveikatai ir socialinei gerovei. Tikslas – įgalinti mokyklos bendruomenes mažinti mokinių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo riziką ir skatinti apsauginių veiksnių formavimąsi. Skirtingų amžiaus grupių mokiniams suteikiamos žinios apie psichoaktyvias medžiagas, jų vartojimą, vartojimo rizikos ir apsauginius veiksnius, skatinamas mokinių kritinis ir kūrybinis mąstymas, ugdomi socialiniai įgūdžiai.

Alkoholio vartojimas gali neigiamai atsilipti ne tik jį vartojančiajam, bet ir kitiems asmenims artimoje aplinkoje, šeimai bei darbui. Alkoholio vartojimas vis dar sudaro reikšmingą poveikį visuomenės sveikatai ir saugumui, tad turi būti tęsiamos ir stiprinamos prevencinės priemonės, siekiant tolesnių teigiamų pokyčių.

Jurbarko rajono savivaldybės Narkotikų kontrolės komisija (toliau – Komisija) yra nuolatinė komisija, koordinuojanti narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos veiksmus Jurbarko rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) teritorijoje. Komisija sudaroma Savivaldybės tarybos sprendimu trejiems metams iš 11 narių, Savivaldybės ir valstybės institucijų bei įstaigų pasiūlytų atstovų. Komisijos veiklos forma – posėdžiai. Komisija kartą per metus už savo veiklą atsiskaito Savivaldybės tarybai.

Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 29 d. sprendimu Nr. T2-55 „Dėl Jurbarko rajono savivaldybės Narkotikų kontrolės komisijos 2023 metų veiklos ataskaitos“ buvo pritarta Komisijos 2023 metų veiklos ataskaitai.

Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 29 d. sprendimu Nr. T2-54 „Dėl Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2022 m. gegužės 26 d. sprendimo Nr. T2-123 „Dėl Jurbarko rajono savivaldybės Narkotikų kontrolės komisijos sudarymo“ pakeitimo“, Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2024 m. gegužės 30 d. sprendimu Nr. T2-152 „Dėl Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2022 m. gegužės 26 d. sprendimo Nr. T2-123 „Dėl Jurbarko rajono savivaldybės Narkotikų kontrolės komisijos sudarymo“ pakeitimo“ ir Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2024 m. rugpjūčio 28 d. sprendimu Nr. T2-243 „Dėl Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2022 m. gegužės 26 d. sprendimo Nr. T2-123 „Dėl Jurbarko rajono savivaldybės Narkotikų kontrolės komisijos sudarymo“ pakeitimo“ buvo atnaujinta Narkotikų kontrolės komisijos sudėtis.

II. VEIKLOS APŽVALGA

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (toliau – Departamentas), įgyvendindamas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamą projektą Nr. 10.1.4-ESFA-V-921-02-0002 „Daugiafunkcinio konsultavimo modelio ūkio subjektams, vykdančioms veiklas, susijusias su narkotikų prekursoriais, tabako, alkoholio gaminiais, sukūrimas“, yra sukūręs Daugiafunkcinio konsultavimo modelį. Departamento sukurtas Daugiafunkcinio konsultavimo modelis nuolatosis viešinamas Jurbarko rajono savivaldybės interneto svetainės skyrelio „Verslas“ dalyje „Leidimai, licencijos“. Konsultavimo modeliu <https://medis.ntakd.lt/> gali naudotis Savivaldybės administracijos specialistai ir kiti svetainės lankytojai, kuriems reikalinga naujausia, aktuali informacija, susijusi su alkoholio produktų, tabako gaminių, elektroninių cigarečių, narkotinių ir psichotropinių medžiagų prekursorių veiklos priežiūra ir licencijavimu. Departamento sukurta konsultavimo platforma yra informatyvi, patogų ir paprasta ja naudotis. Galimybė naudotis šiuo konsultavimo modeliu yra prieinama visiems asmenims pagal poreikį.

2024 m. Departamentas teikė informaciją Savivaldybei dėl parengtų teisės aktų projektų, su kuriais buvo supažindinami Komisijos nariai.

2024 m. gegužės mėn. Departamentas atliko savivaldybių internetinę apklausą apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos programų taikymą ir planų įgyvendinimą, kuri padėtų geriau suprasti situaciją savivaldybėse dėl psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo padarinių mažinimo. 2024 m. spalio mėn. Departamentas atliko savivaldybių internetinę apklausą apie mokymų poreikį savivaldybėse 2025 m. Jurbarko rajono savivaldybės administracija dalyvavo apklausose, atsakymus pateikė tiesiogiai internetiniu būdu.

Departamentas, siekdamas tolesnio glaudaus bendradarbiavimo su savivaldybėmis dėl prevencijos koordinavimo savivaldybėse gerinimo, prašė paskirti Savivaldybės administracijos atstovą, su kuriuo galėtų dalintis naujausia informacija, iniciatyvomis ir kt. Savivaldybės administracija skyrė du Komisijos narius dėl glaudesnio bendradarbiavimo su Departamentu.

Departamentas 2024 metais organizavo mokymus, siekdamas tobulinti savivaldybių Narkotikų kontrolės komisijų narių kompetencijas psichoaktyviųjų medžiagų kontrolės ir jų vartojimo prevencijos klausimais, pasidalindamas gerąja darbo patirtimi, padėdamas spręsti savivaldybėms aktualius klausimus. Komisijos nariai dalyvavo mokymuose: „Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos kokybės užtikrinimas“, „Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija savivaldybėse, bendradarbiavimo svarba ir perspektyvos“, „nekaltų“ eksperimentų su psichoaktyviosiomis medžiagomis kaina. Specialistų ir tėvų vaidmuo pagalbos procese“.

Departamentas, siekdamas suteikti metodologinę pagalbą Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose (toliau – mokykla), 2025 m. planuoja parengti rekomendacijos dėl psichoaktyviųjų medžiagų stebėsenos vykdymo mokyklos lygmeniu, kurios leis efektyviau mokykloms planuoti bei taikyti įvairias prevencines priemones. Taip pat bendradarbiaujant institucijoms planuojama parengti narkotikų vartojimo ir platinimo mokyklose prevencijoje dalyvaujančių subjektų sąveikos algoritmą ir tolimesnės pagalbos galimybes.

2024 m. Komisija į posėdžius rinkosi 2 kartus. Posėdžių metu buvo aptariama: 2024 m. Komisijos veiklos plano vykdymas, Komisijos sudėties atnaujinimo klausimai, 2025 m. Komisijos veiklos plano sudarymas.

Marijampolės apskrities vyriausiasis policijos komisariato Jurbarko rajono policijos komisariatas (toliau – Jurbarko rajono PK) nuolat vykdo intensyvią kovą bei prevenciją su nelegalia narkotinių medžiagų rinka. 2024 m. Jurbarko rajono PK už narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimą be gydytojo paskyrimo (LR ANK 71 str.) surašė 21 asmeniui administracinio nusižengimo protokolus, iš jų 1 nepilnamečiui asmeniui (2023 m. – 7 asmenims administracinio nusižengimo protokolus, iš jų 3 nepilnamečiams asmenims), už alkoholinių gėrimų gėrimą viešose vietose arba neblaivaus asmens pasirodymą viešojoje vietoje (LR ANK 484 str.) surašė 97 administracinio nusižengimo protokolus (2023 m. – 72), už alkoholinių gėrimų vartojimą ar turėjimą, kai tai daro

jaunesni negu dvidešimties metų asmenys (LR ANK 485 str.), surašė 32 administracinio nusižengimo protokolus (2023 m. – 40), už Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatyme nustatytas tabako gaminių ar susijusių gaminių vartojimo ar jų turėjimo ribojimo pažeidimą (LR ANK 492 str.) surašė 6 administracinio nusižengimo protokolus (2023 m. – 18). Per 2024 m. pradėti 9 ikiteisminiai tyrimai (2023 m. – 14): pagal LR BK 259 straipsnį „Neteisėtas disponavimas narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis be tikslo jas platinti“ – 7 (2023 m. – 12); pagal LR BK 260 straipsnį „Neteisėtas disponavimas narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis, turint tikslą jas platinti arba neteisėtas disponavimas labai dideliu narkotinių ar psichotropinių medžiagų kiekiu“ – 2 (2023 m. – 2), pagal LR BK 265 str. Neteisėtas aguonų ir kanapių auginimas – 0 (2023 m. – 1). Pagal LR ANK 422 straipsnį – transporto priemonių vairavimas, kai tai daro neblaivūs arba apsvaigę nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vairuotojai – pradėtos 78 administracinės teisenos (2023 m. – 115).

Per 2023 m. Jurbarko rajono PK bendruomenės pareigūnas, Komisijos narys lankėsi Savivaldybės mokymo įstaigose ir skaitė paskaitas apie nepilnamečių teisinę atsakomybę (skaitytos 29 paskaitos). Kartu su jaunaisiais policijos rėmėjais buvo lankytasi bendruomenėse ir supažindinta su priklausomybių žala organizmui ir gresiančia teisine atsakomybe. Taip pat kartu su jaunaisiais policijos rėmėjais buvo vykdomas projektas „Kartu mes stipresni 3“, kurį finansavo Jurbarko rajono savivaldybės administracija iš Jaunimo organizacijų ir neformalių jaunimo grupių teikiamų socialinių ir pilietinių iniciatyvų projektų lėšų. Projekto metu be kitų prevencinių veiklų jaunieji policijos rėmėjai kartu su Šakių rajono PK jaunaisiais policijos rėmėjais dalyvavo edukacinėje išvykoje į Šiaulių karinę aviacijos bazę, parodydami, jog laiką galima leisti sveikai, aktyviai ir prasmingai, o ne renkantis žalingus įpročius.

2024 m. Jurbarko rajono PK įgyvendino sveikatinimo projektą „Mūsų svajonių vasara 3“, kuris buvo skirtas 14–18 metų jaunuoliams. Projekto vadovas – Jurbarko rajono PK bendruomenės pareigūnas, Komisijos narys. Rugpjūčio 5–9 d. Skirsnemunės k., Skirsnemunės sen., Jurbarko r. sav., buvo organizuota penkių dienų dienos stovykla, kurioje dalyvavo 30 vaikų. Stovykloje vaikai buvo užimti veiklomis, kurios ugdė jų fizinį aktyvumą (sportinės rungtys), kūrybiškumą (tam tikros užduotys, proto mūšio žaidimai), sveiką gyvenseną (susitikimai su sporto treneriu, fizinio ugdymo mokytoju). Taip pat stovyklos metu buvo formuojami vaikų socialiniai įgūdžiai: buvo suteiktos teorinės žinios, vyko praktiniai mokymai kaip suteikti pirmąją pagalbą, atsitikus nelaimingam atsitikimui, kaip gesinti gaisrą, priklausomai nuo jo kilmės ir kt.

VšĮ Jurbarko rajono pirminės sveikatos priežiūros centro Psichikos sveikatos skyriuje (toliau – Psichikos sveikatos skyrius) dirbanti specialistų komanda teikia paslaugas psichoaktyvias medžiagas žalingai vartojantiems ir priklausomybės sutrikimų turintiems asmenims. Minėtas paslaugas teikia gydytojas psichiatras, psichologas, socialinis darbuotojas bei slaugytojas. Gydytojas psichiatras koordinuoja tolimesnę pagalbą, įvertina paciento būklę, nustato pagalbos poreikį ir sudaro gydymo planą, esant poreikiui, organizuojamas stacionarinis gydymas. Psichikos sveikatos skyriaus specialistai, teikdami medicininės, psichologines bei socialines paslaugas asmenims, palaiko ir gerina asmenų sveikatos būklę, sprendžia socialines problemas, motyvuoja keisti gyvenimo būdą, konsultuoja asmenų šeimas ir artimuosius. Didelis dėmesys paciento šeimai ir jo artimiesiems turi būti skiriamas ir dėl to, kad šeimos nariai ir artimieji vaidina didelį vaidmenį paciento sveikimo procese. Todėl, kiek įmanoma, skatinama šeimos narius aktyviai dalyvauti paciento gydymo ir sveikimo procese. Šeimos nariams suteikiama informacija apie gijimo procesą, atkryčio galimybę, kad šeimos nariai galėtų psichologiškai palaikyti sveikstantįjį, priimtų jo pasikeitusį elgesį.

Priklausomybės gydymas yra ypatingai jautri problema, nes pirmiausia tai nenoras pripažinti, kad sergama priklausomybe bei reikalingas gydymas. Planuojant asmenų, priklausomų nuo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, gydymo priemones atsižvelgiama į tai, kad visi priklausomi žmonės turi skirtingų poreikių ir gyvena labai įvairiomis sąlygomis. Dėl šios priežasties teikiamos paslaugos turi būti priimtinos kiekvienam. Priklausomi asmenys dažniausiai turi psichikos

sutrikimų, darbo, sveikatos ir socialinių problemų, kurios apsunkina jų priklausomybės gydymą, o tai gali dar labiau komplikuoti pagalbos suteikimo procesą.

Informacija apie priklausomybės ligomis sergančius pacientus 2024 m. Psichikos sveikatos skyriuje:

- priklausomybe nuo alkoholio vartojimo sergantys pacientai – 120 (nuo metų pradžios apsilankė – 120);
- priklausomybe nuo kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo sergantys pacientai – 2 (nuo metų pradžios apsilankė – 2);
- išrašytų siuntimų dėl priklausomybės ligų gydymo – 19.

Individualus gydymas taikomas tęstinai bei koreguojamas atsižvelgiant į besikeičiančius asmens poreikius. Pagalba teikiama kompleksiskai, kadangi labai svarbu, kad būtų įtraukta kuo daugiau reikalingų institucijų, galinčių asmeniui padėti vienoje ar kitoje srityje. Įgyvendinant ir stiprinant institucijų bendradarbiavimą ir koordinavimą narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos srityse, bendradarbiauta su kitomis asmens sveikatos priežiūros įstaigomis, socialinės pagalbos, probacijos, vaiko teisių apsaugos tarnybomis, teisėsaugos institucijomis, organizuojant kompleksinį pacientų gydymą ir reabilitaciją. Informacija dalinamasi pagal poreikį, vadovaujantis teisės aktais (el. paštu, siunčiamais raštais ir kt.).

Jurbarko rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau – Jurbarko rajono savivaldybės VSB) 2024 m. teikė priklausomybės konsultanto paslaugas Savivaldybės gyventojams. Šiomis paslaugomis buvo siekiama padėti spręsti su alkoholio vartojimu susijusias problemas, jų daromą žalą alkoholi vartojančiam asmeniui ir visuomenei. Buvo konsultuojami alkoholi vartojančio asmens šeimos nariai. Iš viso suteiktos 254 konsultacijos. Taip pat Savivaldybės gyventojams buvo teikiamos psichologo paslaugos. Konsultuoti asmenys, turintys problemų su žalingais įpročiais, arba asmenys, kurių artimieji turi žalingų įpročių. Iš viso suteikta 200 konsultacijų.

Jurbarko rajono savivaldybės VSB 2024 m. vedė edukacinius renginius prieš žalingus įpročius. Užsiėmimai vyko Savivaldybės ugdymo įstaigose, vaikų dienos centruose, Jurbarko rajono savivaldybės VSB, Jurbarko Dvaro parke, Jurbarko viešojoje bibliotekoje. Iš viso praveisti 26 užsiėmimai, dalyvavo 880 asmenų. Buvo skaitomi pranešimai, paskaitos, ugdymo įstaigose vedamos pamokos, diskusijos, debatai ir kiti aktyvaus mokymo būdai, surengtos akcijos, protmūšiai. Parengti ir išleisti plakatai, lankstinukai, informaciniai pranešimai. Jurbarko krašto šventės metu pravesta viktorina „Žalingų įpročių pinklės“, mokslo metų pradžios šventėje – užsiėmimai „Priklausomybių pinklės“, nepatogaus kino festivalis – filmo „Mano sesuo“ peržiūra ir edukacija, Vadžgirio vaikų dienos centre skaityta paskaita „El. cigarečių žala“, vyko stovykla „Mano svajonių vasara Skirsnemunėje“, organizuoti teoriniai–praktiniai užsiėmimai „Rūkymo, alkoholio ir narkotikų žala“, veikė vaikų dieninė rudens stovykla, vykdyti užsiėmimai „Nepilnamečių teisinė atsakomybė dėl psichotropinių medžiagų vartojimo“.

Jurbarko rajono savivaldybės VSB vykdė projektą „Kompleksinių ir integruotų, mokslu pagrįstų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo užtikrinimas, bazinių visuomenės sveikatos paslaugų tikslinėms grupėms teikimas“. Projekto metu vykdyti užsiėmimų ciklai:

- „Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo reikšmė onkologinių ligų išsivystymui“ suaugusiems asmenims, turintiems padidėjusią riziką susirgti onkologinėmis ligomis. Dalyvavo 20 asmenų (nuo 18 m.).
- „Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo reikšmė onkologinių ligų išsivystymui“, skirtas onkologinėmis ligomis sergantiems asmenims ir jų artimiesiems. Dalyvavo 20 asmenų (nuo 18 m.).
- „Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo žala“ neščiosioms ir (ar) besilaukiančioms šeimoms. Dalyvavo 21 asmuo.
- „Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo žala“ šeimoms, auginančioms naujagimius ir kūdikius. Dalyvavo 21 asmuo.

- „Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo žala“ šeimoms, auginančios 1–3 metų amžiaus vaikus. Dalyvavo 21 asmuo.

Buvo pravesta akcija „SAUSASIS SAUSIS“ (angl. DRY JANUARY). Jurbarko rajono savivaldybės VSB specialistai kvietė prisijungti prie akcijos ir bent vieną mėnesį atsisakyti alkoholio. Dalyvavo 205 asmenys.

Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius 2024 metais keletą atvejų tarpininkavo su Psichikos sveikatos centru, Priklausomybių ligų centru ir Jurbarko rajono savivaldybės sveikatos biuru ir su asmenimis, kuriems reikėjo paslaugų dėl priklausomybių. Dalyvauta 49 mokyklų Vaiko gerovės komisijų posėdžiuose, kuriuose buvo aptariami mokinių prevencijos ir intervencijos dėl alkoholio ir tabako bei elektroninių cigarečių vartojimo klausimai. Suorganizuoti 62 susitikimai su tėvais ir vaikais, globėjais (rūpintojais) dėl administracinių nusižengimų. Susitikimų tikslas – alkoholio ir tabako vartojimo, nesulaukus leistino amžiaus, problemos ir pagalbos organizavimas.

Jurbarko švietimo centro Pedagoginės psichologinės tarnybos specialistai vedė individualias konsultacijas vaikams ir paaugliams ankstyvosios psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos temomis. Taip pat buvo pravestos individualios konsultacijos tėvams apie pagalbos galimybes vaikams ir paaugliams, vartojantiems psichoaktyvias medžiagas (Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo ankstyvosios intervencijos programos įgyvendinimo etapai).

Pravestos konsultacijos Savivaldybės ugdymo įstaigų pedagogams ir švietimo pagalbos specialistams apie psichoaktyvias medžiagas bei efektyvias prevencines priemones.

Jurbarko sporto centras 2024 m. inicijavo veiklas, susijusias su asmens sveikatinimu, fiziniu aktyvumu ir sveiko gyvenimo būdo propagavimu, vykdytos vaikų vasaros užimtumo stovyklos ir kitos neformaliojo vaikų švietimo veiklos.

Jurbarko Naujamiesčio progimnazija 2024 m., siekdama vykdyti prevencinę veiklą (rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencijos klausimais), informavo ir švietė renginiuose mokinius ir jų tėvus (kitus atstovus pagal įstatymą), mokiniams organizavo rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencijos paskaitas, pranešimus, diskusijas, viktorinas, varžybas ir kt.

Tauragės apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus specialistai Jurbarko rajono savivaldybėje teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais nagrinėjo pranešimus apie galimus vaiko teisių pažeidimus, taip pat ir dėl nepilnamečių rūkymo, girtavimo, narkotinių, psichotropinių ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo. Kiekvienu atveju, įvertinus vaiko situaciją, buvo teikiamos rekomendacijos, vykdytos globojamų (rūpinamų) vaikų globos (rūpybos) peržiūros, apie nepilnamečių priklausomybių problemas bendrauta su vaiko atstovais pagal įstatymą, spręsti atstovo pagal įstatymą atsakomybės klausimai dėl nustatytų vaiko teisių pažeidimų, susijusių su nepilnamečių rūkymu, alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimu. Skyriaus specialistai taip pat bendradarbiavo su paslaugas teikiančiais specialistais dėl ankstyvosios intervencijos taikymo nepilnamečiams, susidūrusiems su alkoholio vartojimo problema. Vyko nuolatinis bendravimas ir bendradarbiavimas su socialiniais partneriais, aptartos nepilnamečių priklausomybių problemos bei galimi šių problemų sprendimo būdai. Tauragės apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus nuomone, vis dar susiduriama su paslaugų nepilnamečiams trūkumu, pagalba nepilnamečiams teikiama nereguliariai, pertraukiamai. Atvejo vadybos posėdžių, kuriuose dalyvauja Tauragės apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus atstovai, metu bei bendraujant su nepilnamečių atstovais pagal įstatymą gaunama informacija, jog ankstyvosios intervencijos programa nevykdoma dažniausiai dėl nesusidariusios grupės ar kitų priežasčių, tačiau laiku nepradėtos teikti paslaugos neretai sukelia didesnes problemas šeimoje, nepilnamečių atstovams pagal įstatymą tampa sunku suvaldyti vaiko elgesį. Taip pat vaiko atstovai pagal įstatymą išsako poreikį, kad su vaikais būtų dirbama ne tik Jurbarko rajono savivaldybės VSB patalpose Jurbarko mieste, tačiau ir nutolusiose nuo Savivaldybės centro seniūnijose, tokiu būdu užtikrinant pasaugų prieinamumą.

VšĮ „Jurbarko socialinės paslaugos“ 2024 m. gruodžio mėnesio duomenimis taikė atvejo vadybos procesą 112 šeimų, patiriančių socialinę riziką, atžvilgiu. Per 2024 m. buvo inicijuotas

atvejo vadybos procesas 168 šeimų atžvilgiu. 16 proc. atvejo vadybos proceso atvejų inicijuota dėl šeimos narių turimos priklausomybės alkoholiui ir (ar) psichoaktyvioms medžiagoms. 2024 m. socialiniai darbuotojai darbui su šeimomis vykdė individualias konsultacijas tėvams ir vaikams psichoaktyvių medžiagų vartojimo, priklausomybių temomis, taip pat ugdė / stiprino šeimų psichosocialinius įgūdžius: buvo mokoma, kaip valdyti stresą, konfliktus, spręsti vaikų auklėjimo bei kitus šeimoje kylančius sunkumus, siekiant stiprinti šeimos narių atsparumą nuo priklausomybės alkoholiui ir psichoaktyvioms medžiagoms. Vykdytas individualus tėvų švietimas, tėvai mokyti / informuoti, kaip atpažinti priklausomybių rizikas, stiprinti vaikų atsparumą nuo alkoholio ir kitų psichoaktyvių medžiagų, kurti pasitikėjimu grįstą vaikų ir tėvų santykį. Pastebėjus pirmuosius priklausomybės požymius asmenys buvo nukreipiami specialistų (psichologo, socialinio darbuotojo, priklausomybės ligų konsultanto, psichiatro) konsultacijoms. Asmenys, turintys priklausomybės požymių, nukreipti Anoniminių alkoholikų grupės lankymui, konsultacijoms Respublikiniame priklausomybės ligų centre bei gydymuisi pagal stacionarinę „Minesotos programą“.

2024 m. VšĮ „Jurbarko socialinės paslaugos“ kartą per mėnesį organizavo savipagalbos grupės užsiėmimus priklausomybių turintiems asmenims. Tikslinės paslaugų gavėjų grupės nukreiptos į elgesio keitimo programą.

2024 m. vyko intensyvus bendradarbiavimas su Tauragės apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus specialistais, Jurbarko rajono savivaldybės administracijos Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumi, Jurbarko evangelikų liuteronų parapijos diakonijos „Jurbarko sandora“ bendruomeninių šeimos namų specialistais (įtraukiant paslaugų gavėjus į kompleksinių paslaugų KOPA projektines veiklas) bei su kitais socialiniais partneriais, sprendžiant, šeimų patiriančių socialinę riziką, kylančius sunkumus. Tėvai ir vaikai buvo nukreipiami į švietėjiškas veiklas, diskusijas, paskaitas, kino peržiūras, organizuotas socialinių partnerių. Vykdytą šeimų prevencinę stebėseną, 2024 m. pradėta organizuoti socialinės priežiūros šeimoms paslaugos teikimą pagal kintantį darbą grafiką (ne darbo laiku, savaitgaliais ir švenčių dienomis). Pagalbą teikiantys specialistai nuolat tobulino turimus įgūdžius ir kompetencijas. 2024 m. rugsėjo 19 d. dalyvauta konferencijoje „Nekaltų eksperimentų su psichoaktyviomis medžiagomis kaina. Specialistų ir tėvų vaidmuo pagalbos procese“.

III. IŠVADOS

2025 m. Komisijos nariai ir toliau prisidės prie geresnės pagalbos prieinamumo vaikams ir jauniems žmonėms, kurie susiduria su kompleksinėmis elgesio problemomis – delinkventiniu elgesiu (priskiriami smulkūs nusižengimai, moralinių elgesio normų pažeidimai, kurie nesukelia rimto pavojaus ir nepadaro didelės žalos, pvz., konfliktiškas elgesys, epizodiškas alkoholio vartojimas, bėgimas iš pamokų ir kt.), agresija, rizikingu gyvenimo būdu, priklausomybėmis nuo alkoholio ar kitų psichiką veikiančių medžiagų ir pan. Sveika mityba, fizinis aktyvumas, darbo, mokymosi ir poilsio režimas, lytinis švietimas, streso ir psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencija – tai šešios sritys, kurios padeda užtikrinti gyventojų sveikatą ir mažinti galimas ligas bei susirgimus. Sprendimai bus grindžiami prevencinėmis priemonėmis, didinant gyventojų psichologinį ir emocinį raštingumą, skatinant visuomenės sąmoningumą ir savitarpio pagalbą, įgyvendinant į asmens poreikius orientuotos priklausomybių prevencijos, gydymo ir tęstinės psichosocialinės pagalbos teikimo priklausomam asmeniui priemones, užtikrinant paslaugų įvairovę, aprėptį ir kokybę.

Jurbarko rajono savivaldybės Narkotikų
kontrolės komisijos pirmininkė

Rūta Vančienė